

Twintigduizend mijlen onder zee

Jules Verne

Voorwoord

Met *Twintigduizend mijlen onder zee* biedt Jules Verne de lezer veel meer dan een avonturenroman. Dit werk, voor het eerst verschenen in 1870, behoort tot de fundamenteën van de moderne verbeeldingsliteratuur en verenigt op unieke wijze wetenschap, ontdekkingsstocht en filosofische reflectie.

Het verhaal volgt professor Pierre Aronnax, zijn trouwe dienaar Conseil en de Canadese harpoenier Ned Land, die aan boord belanden van de *Nautilus*, een onderzeese vaartuig dat zijn tijd ver vooruit is. Onder leiding van de raadselachtige kapitein Nemo doorkruisen zij de oceanen van de wereld, niet aan de oppervlakte, maar in de diepten waar mens en natuur elkaar zelden ontmoeten. Wat begint als een wetenschappelijke expeditie, ontwikkelt zich tot een reis langs onbekende landschappen, verborgen ecosystemen en morele vragen die vandaag nog steeds relevant zijn.

Jules Verne baseerde zijn roman op de meest vooruitstrevende kennis van zijn tijd. Beschrijvingen van onderwaterapparatuur, elektrische energie, autonome vaartuigen en mariene biologie getuigen van een opmerkelijke vooruitziende blik. Tegelijkertijd is het boek doordrongen van romantiek en melancholie. Kapitein Nemo is geen louter technisch genie, maar een complexe figuur: een man die zich heeft losgemaakt van de wereld, gedreven door idealen, wrok en een diep verlangen naar vrijheid.

Deze uitgave presenteert het werk in zijn volledige en onverkorte vorm. De tekst respecteert de oorspronkelijke structuur, de wetenschappelijke passages en de ritmiek van Vernes proza. Daarmee wordt de lezer uitgenodigd om het verhaal te ervaren zoals het bedoeld is: als een langzaam ontvouwende reis, waarin verwondering en reflectie hand in hand gaan.

Meer dan anderhalve eeuw na publicatie blijft *Twintigduizend mijlen onder zee* een levend boek. Het herinnert ons eraan dat technologische vooruitgang altijd gepaard gaat met ethische keuzes, en dat ware vrijheid soms een hoge prijs vraagt. Dit is een roman over de zee, maar evenzeer over de mens.

Wij nodigen u uit om aan boord te gaan van de *Nautilus* en deze tijdloze reis opnieuw te beleven.

Inhoudsopgave

DEEL EEN	7
HOOFDSTUK I EEN VERHUISBAAR RIF	7
HOOFDSTUK II VOOR EN TEGEN.....	11
HOOFDSTUK III IK NEEM MIJN BESLUIT.....	15
HOOFDSTUK IV NED LAND	19
HOOFDSTUK V OP GOED GELUK.....	23
HOOFDSTUK VI VOLLE KRACHT	27
HOOFDSTUK VII EEN ONBEKENDE SOORT WALVIS	33
HOOFDSTUK VIII MOBILIS IN MOBILI	38
HOOFDSTUK IX DE BUTTENISSIGE STEMMINGEN VAN NED LAND	43
HOOFDSTUK X DE MAN VAN DE ZEEËN.....	45
HOOFDSTUK XI ALLES DOOR ELEKTRICITEIT.....	55
HOOFDSTUK XII ENKELE CIJFERS	59
HOOFDSTUK XIII DE ZWARTE RIVIER	64
HOOFDSTUK XIV EEN UITNODIGING	69
HOOFDSTUK XV EEN WANDELING OP DE ZEEBODEM.....	74
HOOFDSTUK XVI EEN ONDERZEESE BOS.....	77
HOOFDSTUK XVII VIERDUIZEND Mijl ONDER DE STILLE OCEAAN	81
HOOFDSTUK XVIII VANIKORO.....	85
HOOFDSTUK XIX DE STRAAT VAN TORRES.....	91
HOOFDSTUK XX EEN PAAR DAGEN AAN LAND	96
HOOFDSTUK XXI DE DONDERSTRAAL VAN KAPITEIN NEMO	102
HOOFDSTUK XXII DROOM VAN EEN ZIEKE	110
HOOFDSTUK XXIII HET KORAALRIJK.....	115
DEEL TWEE.....	120
HOOFDSTUK I DE INDISCHE OCEAAN.....	120
HOOFDSTUK II EEN ONVERWACHT VOORSTEL VAN KAPITEIN NEMO	125

HOOFDSTUK III EEN PAREL VAN TIEN MILJOEN.....	129
HOOFDSTUK IV DE RODE ZEE.....	136
HOOFDSTUK V DE ARABISCHE TUNNEL	143
HOOFDSTUK VI DE GRIEKSE ARCHIPEL.....	148
HOOFDSTUK VII DE MIDDELLANDSE ZEE IN ACHTENVEERTIG UUR	155
HOOFDSTUK VIII DE BAIE VAN VIGO.....	158
HOOFDSTUK IX EEN VERDWENEN CONTINENT.....	165
HOOFDSTUK X DE ONDERZEESE STEENKOLENMIJNEN.....	171
HOOFDSTUK XI DE SARGASSO-ZEE	177
HOOFDSTUK XII POTVISSSEN EN WALVISSSEN	180
HOOFDSTUK XIII HET IJSBERGEN	187
HOOFDSTUK XIV DE ZUIDPOOL	193
HOOFDSTUK XV ONGELUK OF VOORVAL?	200
HOOFDSTUK XVI GEEN LUCHT MEER	205
HOOFDSTUK XVII VAN KAAP HOORN TOT DE AMAZON	212
HOOFDSTUK XVIII DE INKTVISSEN	217
HOOFDSTUK XIX DE GULFSTREAM	223
HOOFDSTUK XX VAN BREEDTE 47° 24' TOT LENGTE 17° 28'	228
HOOFDSTUK XXI EEN HEILIGE MOORD	232
HOOFDSTUK XXII DE LAATSTE WOORDEN VAN KAPITEIN NEMO.....	238
HOOFDSTUK XXIII SLOT	243

DEEL EEN

HOOFDSTUK I EEN VERHUISBAAR RIF

Het jaar 1866 werd gekenmerkt door een buitengewone gebeurtenis, een raadselachtig verschijnsel dat zonder twijfel nog levendig in ieders geheugen ligt. Niet alleen de zeelieden raakten erdoor in beroering; ook in het binnenland van de continenten ging het gerucht rond en werd de gemoederen beroerd. Kooplieden, matrozen, kapiteins, schippers uit Europa en Amerika, marineofficieren van alle landen en de regeringen van verscheidene staten op beide continenten – allen toonden de levendigste belangstelling.

Geruime tijd al hadden schepen bericht van een ‘enorm iets’, een langwerpig voorwerp, spoelvormig, soms fosforescerend, en oneindig veel groter en sneller dan welke walvis ook.

De waarnemingen die in de scheepsjournalen werden genoteerd, kwamen in hoofdzaak overeen wat de vorm van dat wezen betrof, de onvermoeibare snelheid waarmee het zich voortbewoog, de verbazingwekkende kracht van zijn bewegingen en het merkwaardige leven dat het leek te bezitten. Was het een walvisachtig dier, dan overtrof het in omvang alles wat de wetenschap tot dan toe had geclassificeerd. Wie de verschillende waarnemingen bij elkaar optelde – de schuchtere schattingen van tweehonderd voet terzijde schuivend, evenals de overdreven verhalen die het een mijl breed en drie mijl lang noemden – kon niet anders dan concluderen dat dit geheimzinnige wezen alle afmetingen die de ichthyologen van die dagen erkenden verre overtrof, als het al bestond.

En dat het bestond, viel niet te ontkennen. De menselijke geest neigt nu eenmaal naar het wonderbaarlijke, en zo valt het te begrijpen dat dit bovennatuurlijke verschijnsel de gehele wereld in rep en roer bracht. Het als een fabel afdoen was uitgesloten.

Op 20 juli 1866 ontmoette de stoomer Governor Higginson, van de Calcutta and Burnach Steam Navigation Company, dit bewegende gevaarte op vijf mijl uit de oostkust van Australië. Kapitein Baker meende eerst met een onbekend zandbank te maken te hebben; hij stond al op het punt de precieze ligging vast te stellen, toen twee waterzuilen, door het onverklaarbare voorwerp omhooggespoten, met een sissend geluid honderdvijftig voet de lucht in schoten. Tenzij die zandbank onderhevig was aan een intermitterende geiser, kon de Governor Higginson niet anders dan te maken hebben met een tot dan toe onbekend zeedier dat uit zijn spuitgaten kolommen water vermengd met lucht en damp uitstootte.

Drie dagen later, op 23 juli, werd hetzelfde waargenomen in de Stille Oceaan door de Columbus, van de West India and Pacific Steam Navigation Company. Dit buitengewone walvisachtige wezen bleek zich echter met verbijsterende snelheid van de ene plaats naar de andere te kunnen verplaatsen: in die drie dagen hadden de Governor Higginson en de Columbus het op twee punten op de kaart waargenomen die meer dan zevenhonderd zeemijlen uiteen lagen.

Vijftien dagen later, tweeduizend mijl verderop, gaven de Helvetia van de Compagnie-Nationale en de Shannon van de Royal Mail Steamship Company, die tegen de wind in voeren in het deel van de Atlantische Oceaan tussen de Verenigde Staten en Europa, elkaar gelijktijdig sein van het monster op 42° 15' noorderbreedte en 60° 35' westerlengte. Op grond van deze gelijktijdige waarnemingen achtten zij zich gerechtigd de minimale lengte van het dier op meer dan driehonderdvijftig voet te schatten, aangezien de Shannon en de Helvetia zelf, hoewel driehonderd voet lang, kleiner waren dan het wezen in kwestie.

De grootste walvissen die de wateren rond de Aleoeten, Kulammak en Umgullich-eilanden bevolken, halen nooit meer dan zestig yard, als ze die lengte al bereiken.

Deze berichten volgden elkaar in snel tempo op, aangevuld met nieuwe waarnemingen aan boord van de trans-Atlantische Pereire, een aanvaring tussen de Etna van de Inman-lijn en het monster, een proces-verbaal opgemaakt door de officieren van de Franse fregat Normandie, en een uiterst nauwkeurige opmeting door de staf van commodore Fitz-James aan boord van de Lord Clyde – al deze feiten oefenden grote invloed uit op de publieke opinie. Luchtige geesten maakten er grapjes over, maar ernstige, praktisch ingestelde landen als Engeland, Amerika en Duitsland namen de zaak ernstig op.

Overall waar mensen samenkwamen, was het monster mode. In de cafés zong men erover, in de kranten bespotten men het, op het toneel werd het uitgebeeld. Alle mogelijke verhalen deden de ronde. De pers bracht karikaturen van elk reusachtig denkbaar wezen: van de witte walvis, de gevreesde 'Moby Dick' uit de hyperboreïsche streken, tot de kolossale kraken wiens tentakels een schip van vijfhonderd ton konden omstrengelen en mee de afgrond in sleuren. Zelfs de legenden uit de oudheid werden weer tot leven gewekt; men haalde Aristoteles en Plinius aan, die het bestaan van zulke monsters erkenden, alsook de Noorse verhalen van bisschop Pontoppidan, de verslagen van Paul Heggede en ten slotte de berichten van de heer Harrington (wiens goede trouw niemand in twijfel trok), die in 1857 aan boord van de Castillan een reusachtige zeeslang had gezien die tot dan toe uitsluitend in de wateren van de oude 'Constitutionnel' zou hebben gezwommen.

Toen barstte de eindeloze twist los tussen de gelovigen en de ongelovigen in de geleerde genootschappen en wetenschappelijke tijdschriften. 'De kwestie van het monster' hield alle gemoederen bezig. Redacteuren van wetenschappelijke bladen voerden felle pennenstrijd met de aanhangers van het bovennatuurlijke; zeeën van inkt vloeiden tijdens deze gedenkwaardige campagne, en sommigen gingen zelfs zover dat het bloed vloeide – want van de zeeslang kwam men al gauw tot persoonlijke aanvallen.

Zes maanden lang woedde de strijd met wisselend succes in de hoofdartikelen van het Geografisch Instituut van Brazilië, de Koninklijke Academie van Wetenschappen in Berlijn, de British Association, het Smithsonian Institution in Washington, in de discussies van het 'Indian Archipelago', het Cosmos van abbé Moigno, de Mittheilungen van

Petermann en de wetenschappelijke kronieken van de grote Franse en buitenlandse bladen. De goedkopere pers sloeg fel en onvermoeibaar terug. Satirische schrijvers parodieerden een uitspraak van Linnaeus, door de tegenstanders van het monster aangehaald – dat de natuur geen dwazen maakt – en vermaanden hun lezers de natuur niet te verloochenen door het bestaan toe te staan van kraken, zeeslangen, ‘Moby Dicks’ en andere hersenschimmen van dolle zeelieden. Uiteindelijk velde een bekend satirisch blad, in een artikel van de hand van een geliefde medewerker en hoofdredacteur, het vonnis over het monster, als ware het Hippolytus: te midden van een algemeen gelach werd het de genadeslag toegebracht. De geest had de wetenschap overwonnen.

In de eerste maanden van 1867 leek de kwestie voorgoed begraven, toen nieuwe feiten de aandacht weer trokken. Het ging niet langer om een wetenschappelijk vraagstuk dat opgelost moest worden, maar om een reëel gevaar dat men ernstig diende te vermijden. Het monster nam een andere gedaante aan: het werd een klein eiland, een rots, een rif – maar een rif van onbepaalde en wisselende omvang.

Op 5 maart 1867 liep de Moravian, van de Montreal Ocean Company, ’s nachts op 27° 30' breedte en 72° 15' lengte, met haar stuurboord achterkwartier op een rots die op geen enkele kaart in dat zeegebied stond aangetekend. Met de kracht van de wind en haar vierhonderd paardenkrachten voer ze dertien knopen. Ware het niet dat de romp van de Moravian zo sterk was geweest, dan zou ze bij de klap verbrijzeld zijn en met haar 237 passagiers uit Canada ten onder zijn gegaan.

Het ongeval gebeurde omstreeks vijf uur in de ochtend, toen de dag juist aanbrak. De officieren op de achterbrug haastten zich naar het achterschip. Ze tuurden met de grootste aandacht over zee. Niets was te zien dan een sterke draaikolk op ongeveer drie kabellenlengten afstand, alsof het wateroppervlak hevig in beroering was gebracht. De positie werd nauwkeurig bepaald en de Moravian vervolgde haar weg zonder zichtbare schade. Had ze een verborgen rots geraakt, of een reusachtig wrak? Men wist het niet; maar bij de inspectie van de scheepsbodem tijdens de reparaties bleek een deel van de kiel verbrijzeld.

Dit feit, op zichzelf al ernstig, zou wellicht vergeten zijn geraakt zoals zoveel andere, ware het niet dat drie weken later hetzelfde gebeurde onder soortgelijke omstandigheden. Dankzij de nationaliteit van het slachtoffer en de reputatie van de rederij kreeg het voorval echter grote bekendheid.

Op 13 april 1867, bij schitterend weer en gunstige wind, bevond de Scotia, van de Cunard-lijn, zich op 15° 12' lengte en 45° 37' breedte. Ze voer dertieneneenhalve knoop.

Om zeventien minuten over vier in de middag, terwijl de passagiers in de grote salon bijeen waren voor de lunch, voelde men een lichte schok tegen de romp van de Scotia, iets achter het bakboordrad.

De Scotia had niet zelf iets geraakt; zij was geraakt, en wel door iets dat eerder scherp en doordringend leek dan stomp. De schok was zo licht dat niemand ongerust zou zijn geworden, ware het niet dat de timmerman van de wacht op de brug toesnelde met de kreet: 'We zinken! We zinken!' Eerst schrokken de passagiers hevig, maar kapitein Anderson haastte zich hen gerust te stellen. Het gevaar kon niet acuut zijn. De Scotia was in zeven compartimenten verdeeld door sterke schotten en kon elke lekkage zonder problemen trotseren.

Kapitein Anderson daalde onmiddellijk af in het ruim. Hij ontdekte dat de zee het vijfde compartiment binnenstroomde; de snelheid van het binnenkomende water wees op een aanzienlijke kracht. Gelukkig bevonden de ketels zich niet in dat compartiment, anders zouden de vuren dadelijk gedoofd zijn. Kapitein Anderson beval de machines stil te zetten en een van de mannen ging naar beneden om de omvang van de schade vast te stellen. Enkele minuten later bleek er een groot gat van twee el doorsnee in de scheepsbodem te zitten. Zo'n lek viel niet te dichten. De Scotia, met haar raderen half onder water, moest haar koers voortzetten. Ze bevond zich toen driehonderd mijl van Cape Clear; na drie dagen oponthoud, die in Liverpool grote ongerustheid wekten, liep ze de haven van de rederij binnen. De ingenieurs inspecteerden de Scotia, die in het droogdok was gebracht. Ze konden hun ogen nauwelijks geloven: op tweeëneenhalve el onder de waterlijn gaapte een keurige scheur in de vorm van een gelijkbenige driehoek. De breuk in de ijzeren platen was zo precies afgetekend dat ze niet netter gemaakt had kunnen zijn met een stans. Het was duidelijk dat het voorwerp dat deze opening had veroorzaakt geen gewoon gereedschap was; na met buitengewone kracht te zijn ingedrongen en een ijzeren plaat van ruim drie centimeter dik te hebben doorboord, had het zich door een onverklaarbare achterwaartse beweging weer teruggetrokken.

Dit laatste feit wekte opnieuw een stortvloed van publieke verontwaardiging. Vanaf dat ogenblik werden alle onverklaarbare scheepsongevallen aan het monster toegeschreven. Op dit denkbeeldige wezen rustte de verantwoordelijkheid voor al die scheepsrampen, die helaas talrijk waren: van de drieduizend schepen waarvan Lloyd's jaarlijks verlies meldde, gingen er minstens tweehonderd zeil- en stoomschepen volledig verloren, omdat er nooit meer iets van vernomen werd. Nu werd het 'monster', terecht of ten onrechte, van hun verdwijning beschuldigd en dankzij dit wezen werd het verkeer tussen de continenten steeds gevaarlijker. De publieke opinie eiste met klem dat de zeeën tegen elke prijs verlost zouden worden van dit gevreesde walvisachtige dier.

HOOFDSTUK II VOOR EN TEGEN

In de tijd waarin deze gebeurtenissen zich voltrokken, was ik juist teruggekeerd van een wetenschappelijke reis door het onaangename gebied van Nebraska, in de Verenigde Staten. Als assistent-hoogleraar aan het Muséum d'Histoire Naturelle in Parijs had de Franse regering mij aan die expeditie verbonden. Na zes maanden in Nebraska arriveerde ik eind maart in New York, beladen met een kostbare verzameling. Mijn terugreis naar Frankrijk stond gepland voor de eerste dagen van mei. Intussen was ik bezig mijn mineralogische, botanische en zoölogische schatten te ordenen, toen het ongeluk met de Scotia plaatsvond.

Ik was volkomen op de hoogte van het onderwerp dat iedereen bezighield. Hoe zou dat anders kunnen? Ik had alle Amerikaanse en Europese kranten gelezen en herlezen, zonder tot een sluitende mening te komen. Het raadsel intrigeerde mij. Omdat ik geen standpunt kon bepalen, slingerde ik van het ene uiterste naar het andere. Dat er werkelijk iets aan de hand was, viel niet te betwijfelen; de sceptici werden uitgenodigd hun vinger in de wonde van de Scotia te steken.

Toen ik in New York aankwam, stond de kwestie op haar hoogtepunt. De theorie van het drijvende eiland of de ontoegankelijke zandbank, die vooral leefde bij mensen die weinig oordeelsvermogen hadden, was alweer verlaten. Want hoe kon een ondiepte met zo'n verbijsterende snelheid van plaats veranderen, tenzij er een machine in haar schoot school?

Om dezelfde reden werd ook de gedachte aan een drijvend wrak van een reusachtig schip verworpen.

Er bleven dus nog slechts twee mogelijkheden over, die twee kampen deden ontstaan: enerzijds zij die geloofden in een monster van kolossale kracht, anderzijds zij die een duikboot met enorme aandrijving voorstonden.

Deze laatste hypothese, hoe aannemelijk ook, hield geen stand tegenover de naspeuringen in beide werelddelen. Dat een particulier over zo'n toestel zou beschikken, leek onwaarschijnlijk. Waar, wanneer en hoe zou het gebouwd zijn? En hoe had men de bouw geheim kunnen houden? Een regering zou zo'n vernietigingswapen wel in bezit kunnen hebben. In deze rampzalige tijden, waarin de menselijke vindingrijkheid de wapens van oorlog almaar vernietigender maakt, was het denkbaar dat een staat in het verborgene zo'n geduchte machine had ontwikkeld. Na de chassépot kwamen de torpedo's, na de torpedo's de onderwaterramen – en daarna, hoop ik, de terugslag.

Maar ook de oorlogsmachine-hypothese viel weg na de officiële verklaringen van de regeringen. Het openbare belang stond op het spel, het trans-Atlantische verkeer leed eronder; hun oprechtheid viel niet in twijfel te trekken. Hoe zou men echter kunnen aannemen dat de bouw van zo'n duikboot aan alle ogen was ontsnapt? Voor een particulier

zou het onder zulke omstandigheden al moeilijk zijn het geheim te bewaren; voor een staat, wiens handelingen door machtige rivalen voortdurend in de gaten worden gehouden, was het volstrekt onmogelijk.

Naar aanleiding van onderzoek in Engeland, Frankrijk, Rusland, Pruisen, Spanje, Italië, Amerika en zelfs Turkije werd de hypothese van een onderzeese monitor definitief verworpen.

Bij mijn aankomst in New York werd ik door verschillende personen met de eer vereerd mij over dit verschijnsel te raadplegen. Ik had in Frankrijk een werk in kwarto uitgegeven, in twee delen, getiteld *Mysteriën van de Grote Onderzeese Diepten*. Dit boek was in de geleerde wereld zeer gunstig ontvangen en had mij een bijzondere reputatie bezorgd in dit vrij duistere takje van de natuurkunde. Men vroeg mijn mening. Zolang ik de werkelijkheid van het feit kon ontkennen, hield ik mij aan een beslist nee. Maar al gauw werd ik in het nauw gedreven en moest ik mij ondubbelzinnig uitspreken. Zelfs 'de weledelgestrengde Pierre Aronnax, hoogleraar aan het Muséum van Parijs' werd door de New York Herald verzocht een duidelijke mening te geven. Ik deed iets. Ik sprak, omdat zwijgen mij onmogelijk bleek. Ik behandelde de kwestie in al haar gedaanten, politiek en wetenschappelijk, en hier volgt een uittreksel uit een zorgvuldig overwogen artikel dat ik op 30 april publiceerde:

'Nadat alle hypothesen één voor één zijn onderzocht en alle andere verklaringen zijn verworpen, blijft er geen andere mogelijkheid over dan het bestaan van een zeedier met kolossale kracht te aanvaarden.

De grote diepten van de oceaan zijn ons volkomen onbekend. Loodlijnen reiken er niet tot. Wat er omgaat in die verre afgronden – welke wezens er leven of kunnen leven, op twaalf of vijftien mijl diepte – hoe hun bouw is, kunnen wij nauwelijks vermoeden. Toch kan de oplossing van het mij voorgelegde vraagstuk de vorm van het dilemma wijzigen. Ofwel kennen wij alle levende soorten die onze planeet bevolken, ofwel niet. Indien niet – indien de natuur in de ichthyologie nog geheimen voor ons bewaart –, dan is niets redelijker dan het bestaan toe te staan van vissen of walvisachtigen van andere aard, of zelfs van nieuwe soorten, ingericht om te verblijven in lagen die voor ons onderzoek ontoegankelijk zijn en die door een toevallige of grillige gebeurtenis op onregelmatige tijden naar het oppervlak zijn gebracht.

Indien wij daarentegen alle levende soorten wél kennen, dan moeten wij het bewuste dier zoeken onder de reeds geclassificeerde zeedieren; en in dat geval neig ik ertoe het bestaan aan te nemen van een reusachtige narwal.

De gewone narwal, of eenhoorn des zeeën, bereikt vaak een lengte van zestig voet. Vergroot zijn omvang vijf- of tienvoudig, geef hem een kracht evenredig aan zijn grootte, verleng zijn vernietigende wapens, en gij verkrijgt het gezochte dier. Het zal de afmetingen

bezitten die de officieren van de Shannon vaststelden, het wapen dat de doorboring van de Scotia vereiste, en de kracht om de romp van een stoomer te doorboren.

De narwal is inderdaad gewapend met een soort ivoren zwaard, een hellebaard, zoals sommige natuuronderzoekers het noemen. De voornaamste slagtang heeft de hardheid van staal. Men heeft zulke slagtangden gevonden ingebed in het lichaam van walvissen, die de eenhoorn steeds met succes aanvalt. Andere zijn, niet zonder moeite, uit scheepsbodems verwijderd die hij van voor tot achter had doorboord, zoals een boor een vat doorboort. Het museum van de medische faculteit te Parijs bezit een van deze verdedigingswapens, tweeëneenkwart el lang en vijftien duim in doorsnee aan de basis.

Welnu! Stel dat dit wapen zesmaal sterker is en het dier tienmaal krachtiger; laat het met een snelheid van twintig mijl per uur toeslaan, en gij verkrijgt een schok die in staat is de gevreesde ramp te veroorzaken. Tot nader order houd ik het er dus op dat het een eenhoorn van kolossale afmetingen betreft, niet gewapend met een hellebaard, maar met een echte ram, zoals de gepantserde fregatten of oorlogsrammen, waarvan hij tegelijk de massa en de aandrijving zou bezitten. Zo kan dit raadselachtige verschijnsel worden verklaard – tenzij er iets bestaat dat alle vermoedens, waarnemingen, ervaringen en voorstellingen te boven gaat; hetgeen nog altijd binnen de grenzen van het mogelijke ligt.’

Die laatste woorden waren laf van mij; maar tot op zekere hoogte wilde ik mijn waardigheid als hoogleraar beschermen en de Amerikanen niet te veel reden tot lachen geven – want zij lachen hartelijk wanneer zij lachen.

Ik hield voor mijzelf een uitweg open. In feite erkende ik echter het bestaan van het ‘monster’. Mijn artikel werd met warmte besproken en verwierf er een hoge reputatie door. Het verzamelde een zeker aantal aanhangers om zich heen. De voorgestelde oplossing gaf althans de verbeelding alle vrijheid. De menselijke geest verheugt zich in grootse voorstellingen van bovennatuurlijke wezens. En de zee is bij uitstek hun domein, het enige element waarin deze reuzen – naast wie aardse dieren als olifanten en neushoorns nietig zijn – kunnen ontstaan of zich ontwikkelen.

De industriële en commerciële bladen bekeken de kwestie hoofdzakelijk vanuit dit gezichtspunt. De Shipping and Mercantile Gazette, Lloyd's List, de Packet-Boat en de Maritime and Colonial Review – alle bladen die de verzekeringsmaatschappijen vertegenwoordigden en dreigden met premiestijgingen – waren het hierover roerend eens. De publieke opinie had zich uitgesproken. De Verenigde Staten gingen voorop; in New York werden voorbereidingen getroffen voor een expeditie om deze narwal op te jagen. Een zeer snelle fregat, de Abraham Lincoln, werd zo spoedig mogelijk in dienst gesteld. De arsenalen werden opengesteld voor commandant Farragut, die de bewapening van zijn schip met voortvarendheid ter hand nam. Maar zoals zo vaak gebeurde: zodra men besloten had het monster na te jagen, liet het zich niet meer zien. Twee maanden lang

hoorde niemand er iets van. Geen schip ontmoette het. Het leek wel alsof deze eenhoorn op de hoogte was van de complotten die tegen hem werden gesmeed. Er was zoveel over gesproken, zelfs via de Atlantische kabel, dat spotvogels beweerden dat dit slanke vliegje een telegram had onderschept en er goed gebruik van maakte.

Toen de fregat eindelijk was uitgerust voor een lange campagne en voorzien van geduchte vistuigen, wist men niet goed welke koers te volgen. De ongedurigheid groeide snel, tot men op 2 juli vernam dat een stoomer van de lijn San Francisco–Shanghai drie weken eerder het dier had waargenomen in de noordelijke Grote Oceaan. Het nieuws wekte grote opwinding. Het schip werd opnieuw bevoorraad en rijkelijk van kolen voorzien.

Drie uur voordat de Abraham Lincoln uit de pier van Brooklyn zou vertrekken, ontving ik een brief die als volgt luidde:

Aan de heer Aronnax, hoogleraar aan het Muséum van Parijs, Fifth Avenue Hotel, New York.

Geachte heer, Indien u bereid bent de Abraham Lincoln aan te sluiten bij deze expeditie, zal de regering van de Verenigde Staten met genoegen zien dat Frankrijk in dit onderneming vertegenwoordigd is. Commandant Farragut heeft een kajuit te uwer beschikking.

Met de meeste hoogachting, J.B. Hobson Secretaris van Marine

HOOFDSTUK III IK NEEM MIJN BESLUIT

Drie seconden vóór de brief van J.B. Hobson arriveerde, dacht ik evenmin aan het najagen van de eenhoorn als aan een oversteek van de Noordzee. Drie seconden ná het lezen van de brief van de geachte secretaris van Marine voelde ik dat mijn ware roeping, het enige doel van mijn bestaan, erin bestond dit verontrustende monster te achtervolgen en van de aardbodem te verwijderen.

Ik was juist terug van een vermoeiende reis, uitgeput en verlangend naar rust. Niets liever dan mijn vaderland weerzien, mijn vrienden, mijn bescheiden woning bij de Jardin des Plantes, mijn dierbare en kostbare verzamelingen. Maar niets kon mij weerhouden! Ik vergat alles – vermoeidheid, vrienden, collecties – en aanvaardde zonder aarzelen het aanbod van de Amerikaanse regering.

‘Bovendien,’ dacht ik, ‘alle wegen leiden uiteindelijk terug naar Europa (tot mijn bijzonder profijt), en ik hoef mij niet te haasten naar de Franse kust. Dit edele dier kan zich evengoed in Europese wateren laten vangen (tot mijn bijzonder profijt), en ik zal niet met minder dan een halve el van zijn ivoren hellebaard terugkeren naar het Muséum d’Histoire Naturelle.’ Maar intussen moest ik deze narwal zoeken in de noordelijke Grote Oceaan, wat, om naar Frankrijk terug te keren, neerkwam op de weg via de antipoden.

‘Conseil,’ riep ik ongeduldig.

Conseil was mijn bediende, een oprechte, toegewijde Vlaming die mij op al mijn reizen had vergezeld. Ik waardeerde hem, en hij beantwoordde dat gevoel ten volle. Van nature flegmatisch, uit principe ordelijk, uit gewoonte ijverig; hij liet zich door de wisselvalligheden des levens nauwelijks uit het veld slaan, was handig en geschikt voor elke dienst die van hem gevraagd werd; en ondanks zijn naam gaf hij nooit raad – zelfs niet wanneer men erom vroeg.

Conseil had mij de afgelopen tien jaar overal gevolgd waar de wetenschap hem leidde. Nooit klaagde hij over de lengte of de inspanning van een reis, nooit maakte hij bezwaar tegen het pakken van zijn valies, of het nu naar China of Congo ging, hoe ver ook. Bovendien genoot hij een ijzeren gezondheid die elke ziekte tartte, stevige spieren maar geen zenuwen; over zijn zeden hoef ik niet te spreken. Deze jongen was dertig jaar oud, en zijn leeftijd verhoude zich tot de mijne als vijftien tot twintig. Moge men mij vergeven dat ik zeg dat ik veertig was?

Conseil had één gebrek: hij was overdreven ceremonieel en sprak mij nooit anders aan dan in de derde persoon, wat soms prikkelend werkte.

‘Conseil,’ zei ik opnieuw, terwijl ik met koortsachtige handen de voorbereidingen voor mijn vertrek begon.

Ik was volkomen zeker van deze trouwe jongen. Gewoonlijk vroeg ik hem nooit of het hem schikte mij te volgen of niet; maar deze keer kon de expeditie lang duren en de onderneming gevaarlijk zijn, nu het ging om een dier dat een fregat even gemakkelijk kon doen zinken als een notendop. Zelfs voor de meest onbewogen mens ter wereld was hier stof tot nadenken. Wat zou Conseil zeggen?

‘Conseil,’ riep ik voor de derde maal.

Conseil verscheen.

‘Hebt u geroepen, meneer?’ vroeg hij, binnenkomend.

‘Ja, jongen; maak alles klaar voor mij en voor jezelf. We vertrekken over twee uur.’

‘Zoals u wenst, meneer,’ antwoordde Conseil bedaard.

‘Geen ogenblik te verliezen. Berg in mijn koffer al het reisgerei, jassen, hemden en kousen – zoveel als erin gaat, zonder te tellen – en schiet op.’

‘En uw verzamelingen, meneer?’ merkte Conseil op.

‘Daar denken we later aan.’

‘Wat! De archiotherium, de hyracotherium, de oreodons, de cheropotamus en al die andere huiden?’

‘Die blijven in het hotel.’

‘En uw levende babiroussa, meneer?’

‘Die zullen ze voeren zolang we weg zijn; ik geef opdracht onze menagerie naar Frankrijk te sturen.’

‘Dus we keren niet terug naar Parijs?’ vroeg Conseil.

‘O jawel,’ antwoordde ik ontwijkend, ‘via een omweg.’

‘Bevalt die omweg u, meneer?’

‘O, het stelt niets voor; slechts een minder rechte weg, dat is alles. We gaan aan boord van de Abraham Lincoln.’

‘Zoals u goedvindt, meneer,’ zei Conseil onverstoorbaar.

‘Je begrijpt, vriend, het gaat om het monster – de beroemde narwal. We gaan de zeeën van hem zuiveren. De auteur van een werk in kwarto, twee delen, over de Mystериën van de Grote Onderzeese Diepten kan niet nalaten mee te varen met commandant Farragut. Een roemrijke maar gevaarlijke opdracht! We weten niet waarheen het ons voert; zulke dieren

kunnen zeer grillig zijn. Maar we gaan hoe dan ook; we hebben een kapitein die zijn ogen goed openhoudt.'

Ik opende een rekening voor de babiroussa, Conseil volgde mij, en ik stapte in een rijtuig. Onze bagage werd onmiddellijk aan boord van het fregat gebracht. Ik haastte mij aan dek en vroeg naar commandant Farragut. Een matroos bracht mij naar de kampanje, waar ik tegenover een knappe officier kwam te staan die mij de hand toestak.

'Monsieur Pierre Aronnax?' zei hij.

'In eigen persoon,' antwoordde ik. 'Commandant Farragut?'

'Welkom, professor; uw kajuit staat voor u gereed.'

Ik boog en verzocht gebracht te worden naar de mij toegewezen kajuit.

De Abraham Lincoln was met zorg gekozen en uitgerust voor haar nieuwe bestemming. Het was een snel fregat, voorzien van hogedruk machines die een druk van zeven atmosferen aankonden. Daarmee bereikte de Abraham Lincoln een gemiddelde snelheid van bijna achttien en een derde knoop per uur – een aanzienlijke vaart, maar toch ontoereikend om dit reusachtige walvisachtige dier te achterhalen.

De inrichting van het schip paste bij zijn zeewaardige eigenschappen. Ik was tevreden met mijn kajuit, die in het achterschip lag en uitkwam op de konstabelskamer.

'Hier zullen we het goed hebben,' zei ik tegen Conseil.

'Even goed, met uw welnemen, meneer, als een heremietkreeft in de schelp van een wulk,' antwoordde Conseil.

Ik liet Conseil onze koffers ordelijk opbergen en klom weer naar de kampanje om de voorbereidingen voor het vertrek gade te slaan.

Op dat ogenblik gaf commandant Farragut bevel de laatste trossen los te gooien die de Abraham Lincoln nog aan de pier van Brooklyn vasthielden. Over een kwartier, misschien minder, zou het fregat zijn uitgevaren zonder mij. Ik zou deze buitengewone, bovennatuurlijke en ongelooflijke expeditie hebben gemist, waarvan het verslag wel op enig ongelooft mag rekenen.

Maar commandant Farragut wilde geen dag, geen uur verliezen in de jacht op de wateren waar het dier was waargenomen. Hij liet de machinist roepen.

'Is de stoom op volle kracht?' vroeg hij.

'Ja, meneer,' antwoordde de machinist.

'Vooruit dan,' riep commandant Farragut.

De kade van Brooklyn en heel dat deel van New York langs de East River stond zwart van het publiek. Vijfhonderdduizend kelen brulden drie hoera's na elkaar; duizenden zakdoeken wuifden boven de dichte menigte, tot hulde aan de Abraham Lincoln, tot zij de wateren van de Hudson bereikte, ter hoogte van die langgerekte landtong die de stad New York vormt. Vervolgens voer het fregat langs de kust van New Jersey, over de rechter oever van de prachtige rivier, bezaaid met villa's, en passeerde tussen de forten die haar met hun zwaarste geschut groetten. De Abraham Lincoln beantwoordde dit door driemaal de Amerikaanse vlag te hijsen, waarvan de negenendertig sterren schitterden vanaf de bezaansnok; daarna minderde zij vaart om de nauwe vaargeul te volgen, gemarkeerd door boeien in de binnenbaai achter Sandy Hook Point, en voer langs het lange zandstrand waar enkele duizenden toeschouwers haar een laatste hoera toeriepen. De escorte van boten en tenders volgde het fregat nog, en liet het pas los ter hoogte van het lichtschip, waarvan de twee lichten de ingang van het New York-kanaal aangaven.

Zes glazen sloegen; de loods stapte in zijn boot en voer terug naar de kleine schoener die onder onze lij lag te wachten; het vuur werd opgestookt, de schroef sloeg sneller door de golven, het fregat gleed langs de lage gele kust van Long Island; en om acht glazen, nadat in het noordwesten de lichten van Fire Island uit het zicht waren verdwenen, stoof zij op volle kracht de donkere wateren van de Atlantische Oceaan in.

HOOFDSTUK IV NED LAND

Kapitein Farragut was een uitstekend zeeman, waardig het fregat dat hij voerde. Schip en man waren één. Hij was de ziel ervan. Over het bestaan van het walvisachtige dier twijfelde hij geen moment en hij duldde aan boord geen tegenspraak. Hij geloofde erin zoals sommige vrome vrouwen geloven in de leviathan: op geloof, niet op rede. Het monster leefde, en hij had gezworen de zeeën ervan te verlossen. Hij leek een ridder van Rhodos, een tweede Dieudonné de Gozon, op weg om de slang te verslaan die het eiland teisterde. Ofwel doodde kapitein Farragut de narwal, ofwel de narwal doodde de kapitein. Een derde mogelijkheid bestond niet. De officieren aan boord deelden de overtuiging van hun commandant. Ze praatten er voortdurend over, wogen de kansen op een ontmoeting, tuurden met scherpe blik over de wijde oceaan. Velen namen uit vrije wil hun post in de marsen, een plek die ze onder andere omstandigheden vervloekt zouden hebben. Zolang de zon haar dagelijkse baan beschreef, wemelde het want van matrozen wier voetzolen door de hitte van het dek brandden tot het ondraaglijk werd; toch had de Abraham Lincoln de verdachte wateren van de Stille Oceaan nog niet bereikt. De bemanning verlangde niets liever dan de eenhoorn te ontmoeten, hem te harpoeneren, aan boord te hijsen en af te maken. Met gretige aandacht hielden ze de zee in de gaten.

Bovendien had kapitein Farragut een premie van tweeduizend dollar uitgelooft voor wie het monster als eerste zou ontwaren, of het nu de kajuitsjongen, een gewone matroos of een officier was. Men kan zich voorstellen hoe scherp er aan boord van de Abraham Lincoln werd uitgekeken. Ikzelf bleef niet achter bij de anderen en liet niemand mijn deel van de dagelijkse waarnemingen over. Het fregat had Argus kunnen heten, om meer dan één reden. Alleen Conseil leek met zijn onverschilligheid te protesteren tegen de kwestie die ons allen zo boeide; hij paste niet in de algemene geestdrift aan boord. Ik heb al gezegd dat kapitein Farragut zijn schip met de grootst mogelijke zorg had uitgerust voor de vangst van het reusachtige walvisdier. Geen walvisvaarder was ooit beter bewapend geweest. We hadden alle bekende werktuigen aan boord: van de met de hand geworpen harpoen tot de getande pijlen van de donderbus en de springkogels van het eendengeweer. Op het voordek stond het pronkstuk: een zwaar achterlaadkanon met een brede kamer en een smalle loop, naar het model dat in 1867 op de tentoonstelling te zien was geweest. Dit kostbare Amerikaanse wapen kon zonder moeite een conisch projectiel van negen pond werpen tot op een gemiddelde afstand van tien mijl.

Zo ontbrak het de Abraham Lincoln aan geen enkel vernietigingsmiddel; en wat nog beter was, ze had Ned Land aan boord, de vorst der harpoeniers. Ned Land was Canadees, ongewoon snel van hand en zonder weerga in zijn gevaarlijke beroep. Behendigheid, koelbloedigheid, stoutmoedigheid en list bezat hij in hoge mate; er moest al een bijzonder slimme walvis of een uitzonderlijk schrandere potvis zijn om aan zijn harpoen te ontkomen.

Ned Land was rond de veertig, lang van stuk – meer dan zes voet – stevig gebouwd, ernstig en zwijgzaam, soms driftig en zeer opvliegend wanneer men hem tegensprak. Zijn verschijning trok de aandacht, vooral door de vrijpostige blik die zijn gezicht een eigenaardige uitdrukking gaf. Wie zich Canadees noemt, noemt zich Frans; en hoe weinig spraakzaam Ned Land ook was, ik moet erkennen dat hij een zekere genegenheid voor mij opvatte. Mijn nationaliteit trok hem waarschijnlijk aan. Het gaf hem de kans te praten, en mij om die oude taal van Rabelais te horen, die in sommige Canadese provincies nog altijd leefde. De familie van de harpoenier stamde uit Québec en telde al een geslacht van taaie vissers toen die stad nog Frans was. Langzamerhand kreeg Ned Land er plezier in om te vertellen, en ik luisterde graag naar zijn verhalen over avonturen in de poolzeeën. Hij beschreef zijn vangsten en gevechten met een natuurlijke poëzie; zijn relaas nam de vorm aan van een heldendicht, en het leek of ik een Canadese Homerus hoorde die de Ilias van het noordelijk gebied zong.

Zo schilder ik deze stoere kameraad zoals ik hem werkelijk heb leren kennen. We zijn nu oude vrienden, verbonden door een onwankelbare vriendschap die ontstaat en verstevigd wordt te midden van dodelijk gevaar. Ach, brave Ned! Ik zou wel honderd jaar langer willen leven, alleen om langer bij jouw herinnering te kunnen verwijlen. Maar wat dacht Ned Land zelf over het zeemonster? Ik moet bekennen dat hij niet geloofde in de eenhoorn en de enige aan boord was die de algemene overtuiging niet deelde. Hij ontweek het onderwerp zelfs, tot ik op een dag vond dat ik het hem moest voorleggen. Op een prachtige avond, de dertigste juli – drie weken na ons vertrek – lag het fregat ter hoogte van Kaap Blanc, dertig mijl onder de wind van de kust van Patagonië. We hadden de Steenbokskeerkring gepasseerd en de Straat van Magellaan opende zich op nog geen zevenhonderd mijl zuidelijker. Binnen acht dagen zou de Abraham Lincoln de wateren van de Stille Oceaan ploegen. Ned Land en ik zaten op de kampanje en praatten over van alles terwijl we tuurden naar die geheimzinnige zee, wier diepten tot dan toe voor het menselijk oog ontoegankelijk waren gebleven. Natuurlijk bracht ik het gesprek op de reusachtige eenhoorn en woog ik de kansen op succes of mislukking van de onderneming af. Maar toen ik zag dat Ned Land mij liet uitspreken zonder zelf veel te zeggen, drong ik verder aan.

‘Wel, Ned,’ zei ik, ‘is het mogelijk dat jij niet overtuigd bent van het bestaan van dit walvisdier dat we najagen? Heb je een bijzondere reden om zo ongelovig te zijn?’ De harpoenier keek mij enkele ogenblikken strak aan voor hij antwoordde, sloeg met zijn hand tegen zijn brede voorhoofd – een gewoonte van hem – alsof hij zijn gedachten verzamelde, en zei ten slotte: ‘Misschien wel, monsieur Aronnax.’

‘Maar Ned, jij, een beroepswalvisvaarder, vertrouwd met alle grote zeedieren – jij, wiens verbeelding gemakkelijk de gedachte aan reusachtige walvissen kan aanvaarden – juist jij zou onder deze omstandigheden de laatste moeten zijn om te twijfelen!’

‘Precies dat bedriegt u, professor,’ antwoordde Ned. ‘Dat het gewone volk gelooft in wonderbaarlijke kometen die door de ruimte zweven of in voorwereldlijke monsters diep in de aarde, dat kan wel; maar geen astronoom of geoloog neemt zulke hersenschimmen serieus. Als walvisvaarder heb ik menig walvis achtervolgd, er velen geharpoeneerd en enkele gedood; maar hoe sterk of goed bewapend ze ook waren, noch hun staart noch hun wapens zouden het ijzer van een stoomboot hebben kunnen krassen.’

‘Maar Ned, men vertelt van schepen die door de tand van de narwal van voor tot achter zijn doorboord.’

‘Houten schepen – dat is mogelijk,’ zei de Canadees, ‘maar ik heb het nooit gezien; en tot nader bewijs ontken ik dat walvissen, walvisachtigen of ze-eenhoorns ooit zo’n uitwerking kunnen hebben als u beschrijft.’

‘Welnu, Ned, ik herhaal het met een overtuiging die steunt op de logica van de feiten. Ik geloof in het bestaan van een krachtig gebouwd zoogdier, behorend tot de gewervelden, verwant aan walvissen, potvissen of dolfijnen, en voorzien van een verdedigingshoorn met grote doordringingskracht.’

‘Hm,’ zei de harpoenier, terwijl hij zijn hoofd schudde met de blik van iemand die zich niet laat overtuigen.

‘Let op één ding, mijn waarde Canadees,’ vervolgde ik. ‘Indien zo’n dier bestaat, indien het de diepten van de oceaan bewoont, indien het verblijft in lagen die mijlen onder het oppervlak liggen, dan moet het wel een bouw bezitten waarvan de kracht alle vergelijking tart.’

‘En waarom die geweldige bouw?’ vroeg Ned.

‘Omdat het een onvoorstelbare kracht vergt om zich in die lagen staande te houden en weerstand te bieden aan de druk. Luister naar mij. Stel dat de luchtdruk gelijkstaat aan het gewicht van een waterkolom van tweeëndertig voet hoogte. In werkelijkheid zou die kolom korter zijn, want we spreken over zeewater, dat dichter is dan zoet water. Goed, wanneer jij duikt, Ned, voor elke tweeëndertig voet water boven je hoofd draagt je lichaam een druk gelijk aan die van de atmosfeer, dat wil zeggen vijftien pond per vierkante inch. Dus op driehonderd-twintig voet is dat tien atmosferen, op drieduizendtweehonderd voet honderd atmosferen, en op tweeëndertigduizend voet – ongeveer zes mijl – duizend atmosferen. Dat betekent dat bij die diepte elke drie achtste vierkante inch van je lichaamsoppervlak een druk van vijfduizend zeshonderd pond zou dragen. Ach, mijn dappere Ned, weet je hoeveel vierkante inches je op je lichaam meedraagt?’

‘Ik heb geen idee, monsieur Aronnax.’

‘Ongeveer zesduizend vijfhonderd; en aangezien de luchtdruk werkelijk vijftien pond per vierkante inch bedraagt, dragen jouw zesduizend vijfhonderd vierkante inches op dit moment een druk van zevenennegentigduizend vijfhonderd pond.’

‘Zonder dat ik het merk?’

‘Zonder dat je het merkt. En als die druk je niet verplettert, komt dat doordat de lucht in je lichaam met gelijke druk doordringt. Daardoor ontstaat een volmaakt evenwicht tussen binnen- en buiten druk, die elkaar opheffen en jou toelaten zonder ongemak te dragen. Maar in het water ligt het anders.’

‘Ja, ik begrijp het,’ zei Ned, nu aandachtiger; ‘want het water omringt me, maar dringt niet binnen.’

‘Precies, Ned. Dus op tweeëndertig voet diepte zou je al die zevenennegentigduizend vijfhonderd pond dragen; op driehonderdtwintig voet tienmaal zoveel; op drieduizendtweehonderd voet honderdmaal zoveel; en op tweeëndertigduizend voet duizendmaal zoveel – dat is zevenennegentig miljoen vijfhonderdduizend pond. Met andere woorden: je zou platgedrukt zijn alsof je door de platen van een hydraulische pers was gehaald!’

‘Duivels!’ riep Ned uit.

‘Welnu, mijn waarde harpoenier, als een gewerveld dier van enkele honderden ellen lengte en evenredige omvang zich in zulke diepten kan handhaven – een dier wiens oppervlak miljoenen vierkante inches telt, dat wil zeggen tientallen miljoenen ponden druk ondergaat –, dan moeten we ons de weerstand van zijn botstructuur en de kracht van zijn bouw voorstellen om zulk een druk te weerstaan!’

‘Dan moeten ze wel gemaakt zijn van ijzerplaten van acht duim dik, net als de gepantserde fregatten,’ riep Ned Land uit.

‘Zoals je zegt, Ned. En bedenk wat een verwoesting zo’n massa zou aanrichten als hij met de snelheid van een sneltrain tegen de romp van een schip zou botsen.’

‘Ja – zeker – misschien,’ antwoordde de Canadees, aangeslagen door deze cijfers, maar nog niet bereid toe te geven.

‘Wel, heb ik je overtuigd?’

‘U hebt me van één ding overtuigd, meneer: dat als zulke dieren bestaan op de bodem van de zee, ze wel zo sterk moeten zijn als u zegt.’

‘Maar als ze niet bestaan, mijn koppige harpoenier, hoe verklaar je dan het ongeluk met de Scotia?’

HOOFDSTUK V OP GOED GELUK

De reis van de Abraham Lincoln verliep lange tijd zonder noemenswaardige voorvallen. Eén gebeurtenis echter toonde de buitengewone behendigheid van Ned Land en bewees hoezeer we op hem konden bouwen.

Op 30 juni spraken we enkele Amerikaanse walvisvaarders. Zij hadden niets over de narwal gehoord. Maar de kapitein van de Monroe, die wist dat Ned Land aan boord van de Abraham Lincoln was, vroeg dringend om zijn hulp bij de jacht op een walvis die ze in zicht hadden. Commandant Farragut, verlangend Ned Land aan het werk te zien, gaf hem toestemming over te stappen naar de Monroe. Het lot was onze Canadees gunstig gezind: in plaats van één walvis velde hij er twee met een dubbele worp. De eerste trof hij recht in het hart, de tweede ving hij na een korte achtervolging.

Beslist, als het monster ooit met Ned Lands harpoen te maken kreeg, zou ik niet op zijn overwinning wedden.

Het fregat voer met grote snelheid langs de zuidoostkust van Amerika. Op 3 juli bereikten we de monding van de Straat van Magellaan, ter hoogte van Kaap Vierges. Maar commandant Farragut wilde geen kronkelende vaarweg riskeren en koos ervoor Kaap Hoorn te ronden.

De bemanning stemde met hem in. En inderdaad, het was mogelijk dat ze de narwal in die nauwe doorgang zouden treffen. Verschillende matrozen beweerden zelfs dat het monster daar onmogelijk doorheen kon: 'hij is te groot daarvoor!'

Op 6 juli, omstreeks drie uur 's middags, rondde de Abraham Lincoln, op vijftien mijl zuidelijk, het eenzame eiland, die verloren rots aan het uiterste punt van het Amerikaanse vasteland, waaraan enige Nederlandse zeelieden de naam van hun geboortestad gaven: Kaap Hoorn. De koers werd naar het noordwesten gezet en de volgende dag sloeg de schroef van het fregat eindelijk het water van de Stille Oceaan.

'Ogen open!' riepen de matrozen.

En die ogen stonden wijd open. Zowel blote ogen als kijkers, enigszins verblind door het vooruitzicht op tweeduizend dollar, kenden geen rust. Dag en nacht tuurden ze over het oceaanooppervlak. Zelfs nachtblinden, die in het donker honderdmaal beter zien, zouden moeite hebben gehad de prijs te winnen.

Ikzelf, voor wie geld geen verleiding was, bleef niet de minst oplettende aan boord. Met amper tijd voor maaltijden, met luttele uren slaap, onverschillig voor regen of zon, verliet ik de kampanje van het schip niet. Nu leunde ik op de netten van het voordek, dan weer op de reling achter, en ik verslond met gretige blik het zachte schuim dat de zee tot aan de horizon wit kleurde. Hoe vaak deelde ik de opwinding van de meeste bemanningsleden,

wanneer een grillige walvis zijn zwarte rug boven de golven verhief! Meteen stond de kampanje vol mensen. Uit de kajuiten stroomde een vloed van matrozen en officieren, allen met bonzend hart en onrustige ogen het spoor van het walvisdier following. Ik keek en keek tot mijn ogen er pijn van deden, terwijl Conseil, immer flegmatiek, met kalme stem herhaalde:

‘Als meneer niet zo scheel keek, zou hij beter zien.’

Maar tevergeefs die opwinding! De Abraham Lincoln minderde vaart en koerste op het gesignaleerde dier af: een gewone walvis of een gewone potvis, die weldra verdween te midden van een storm van verwensingen.

Het weer bleef goed. De reis verliep onder de gunstigste omstandigheden. In Australië was het toen de slechte tijd van het jaar – juli in die zone komt overeen met onze januari in Europa –, maar de zee was prachtig en liet zich over een wijde omtrek gemakkelijk overzien.

Op 20 juli kruisten we de Steenbokskeerkring op 105° lengte, en op de 27e van diezelfde maand staken we de evenaar over op de 110e meridiaan. Daarna nam het fregat een beslist westelijke koers en doorkliefde de centrale wateren van de Stille Oceaan. Commandant Farragut dacht, en terecht, dat het beter was in diep water te blijven en uit de buurt van continenten of eilanden te varen, die het dier zelf leek te mijden (misschien omdat er te weinig water voor hem was, opperde het merendeel van de bemanning). Het fregat passeerde op enige afstand de Marquesaseilanden en de Sandwich-eilanden, kruiste de Kreefkeerkring en koerste op de Chinese Zeeën af. We bevonden ons op het toneel van de laatste capriolen van het monster: eerlijk gezegd leefden we aan boord niet meer. De harten bonsden, bang voor een toekomstig ongeneeslijk aneurysma. De gehele bemanning verkeerde in een zenuwachtige opwinding die ik niet kan beschrijven: men at niet, men sliep niet. Twintig keer per dag veroorzaakte een misverstand of een optische illusie van een matroos op de achterreling een klam zweet; die emoties, twintig keer herhaald, hielden ons in een zo hevige spanning dat een reactie onvermijdelijk was.

En inderdaad, die reactie liet niet lang op zich wachten. Drie maanden lang, waarin een dag een eeuwigheid leek, doorkliefde de Abraham Lincoln alle wateren van de noordelijke Stille Oceaan: ze joeg op walvissen, maakte scherpe afwijkingen van haar koers, zwenkte plots van de ene boeg naar de andere, stopte abrupt, gaf weer stoom, voer achteruit met gevaar voor de machines, en geen enkel punt van de Japanse of Amerikaanse kust bleef ononderzocht.

De warmste voorstanders van de onderneming werden nu haar felste tegenstanders. De reactie steeg van de bemanning op tot de kapitein zelf. Zeker, ware het niet om de vastberadenheid van kapitein Farragut, dan zou het fregat pal zuidwaarts zijn gevaren. Deze vruchteloze zoektocht kon niet veel langer duren.

De Abraham Lincoln had zichzelf niets te verwijten; ze had haar uiterste best gedaan. Nooit had een Amerikaanse bemanning meer ijver of geduld getoond. De mislukking kon men hun niet aanrekenen – er restte niets dan terug te keren.

Dit werd de commandant voorgehouden. De matrozen konden hun ongenoegen niet verbergen en de dienst leed eronder. Ik zeg niet dat er muiterij dreigde, maar na een redelijke periode van koppigheid vroeg kapitein Farragut (zoals Columbus deed) om drie dagen geduld. Als het monster zich binnen drie dagen niet liet zien, zou de roerganger drie slagen aan het wiel geven en de Abraham Lincoln zou koers zetten naar de Europese zeeën.

Deze belofte werd op 2 november gedaan. Ze werkte als een balsem op de gemoederen van de bemanning. De oceaan werd met vernieuwde aandacht gadegeslagen. Iedereen wilde nog één laatste blik werpen om zijn herinneringen samen te vatten. De kijkers werden koortsachtig gebruikt. Het was een grootse uitdaging aan de reusachtige narwal, en hij kon nauwelijks nalaten op die roep te antwoorden en te 'verschijnen'.

Twee dagen verstreken. De stoom stond op halve kracht; men probeerde duizend listen om de aandacht van het dier te trekken en zijn apathie te doorbreken, voor het geval het zich in die wateren zou vertonen. Grote hoeveelheden spek werden in het kielzog gesleept, tot grote vreugde (ik moet zeggen) van de haaien. Kleine vaartuigen straalden in alle richtingen uit rond de Abraham Lincoln, die stil lag, en lieten geen plekje van de zee ondoorzocht. Maar de nacht van 4 november brak aan zonder dat het onderzeese raadsel zich openbaarde.

De volgende dag, 5 november, zou om twaalf uur de termijn (moreel gesproken) verstrijken; daarna zou commandant Farragut, trouw aan zijn woord, de koers naar het zuidoosten wenden en voorgoed de noordelijke streken van de Stille Oceaan verlaten.

Het fregat bevond zich toen op 31° 15' noorderbreedte en 136° 42' oosterlengte. De kust van Japan lag nog geen tweehonderd mijl onder de wind. De nacht naderde. Men had juist acht glazen geslagen; zware wolken verborgen het gezicht van de maan, die in haar eerste kwartier stond. De zee deinde rustig onder de achterstevan van het schip.

Op dat ogenblik leunde ik voorover op de stuurboordnetten. Conseil stond naast mij en keek strak voor zich uit. De bemanning, in het want geklommen, tuurde naar de horizon die geleidelijk samentrok en verduisterde. Officiëren doorkruisten met hun nachtkijkers de groeiende schemer; soms glinsterde de oceaan onder de stralen van de maan die tussen twee wolken doorbraken, dan verdween elk spoor van licht weer in het donker.

Toen ik naar Conseil keek, zag ik dat ook hij enigszins onder de algemene invloed stond. Tenminste, dat dacht ik. Misschien trilden voor het eerst zijn zenuwen van een zweem van nieuwsgierigheid.